

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSA Katarzyna Polańska-Farion (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa L. D.

przeciwko Centrum Medycznemu sp. z o.o. w T., o wznowienie postępowania
zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18
sierpnia 2011 r.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 maja 2014 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 listopada 2013 r.,

1) oddała zażalenie,

**2) oddała wniosek adwokata R. S. o przyznanie kosztów
pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu
zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 5 maja 2011 r., a Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarga powódki o wznowienie postępowania złożona w dniu 15 października 2012 r. została odrzucona przez Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 19 listopada 2013 r. jako spóźniona i nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powódka zarzuciła naruszenie art. 407 § 1 k.p.c. i art. 399 § 1 k.p.c. W konkluzji wniosła o zmianę postanowienia przez uwzględnienie skargi ewentualnie o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 407 §1 k.p.c. W myśl tego przepisu skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym, przy czym termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Dla biegu terminu do złożenia skargi istotne znaczenie ma zatem podstawa wznowienia wskazywana przez stronę skarżącą.

W niniejszej sprawie powódka powoływała się na podstawę nieważności, polegającą na pozbawieniu możliwości działania wskutek naruszenia przepisów prawa przez sądy obu instancji (art. 401 pkt 2 k.p.c.). Oznacza to, że rozstrzygające dla biegu terminu z art. 407 § 1 k.p.c. było ustalenie, kiedy o wyroku sądu drugiej instancji dowiedziała się strona osobiście lub jej pełnomocnik procesowy. Skoro zarówno skarżąca, jak i jej pełnomocnik byli obecni na rozprawie apelacyjnej, po której zamknięciu doszło do ogłoszenia wyroku, to brak jest podstaw do przyjęcia, iż powódka o wyroku uzyskała wiedzę w innym, późniejszym terminie. Prawidłowe jest zatem stanowisko Sądu Apelacyjnego, że skarga podlegała odrzuceniu jako złożona z przekroczeniem terminu ustawowego.

Nie można również podzielić argumentacji skarżącej o potrzebie oczekiwania na uprzednie rozstrzygnięcie skargi kasacyjnej. Termin wyznaczony według art. 407 § 1 k.p.c. odnosi się wyłącznie do podstawy wznowienia, a tę wiązać należało z postępowaniem instancyjnym i uzyskaniem przez powódkę wiedzy o prawomocnym wyroku. Brak jest przepisów uzależniających wniesienie skargi o wznowienie od wyczerpania przez stronę dostępnych dla niej innych środków prawnych zmierzających do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia, jak też nie ma przepisów, które wykluczałyby wniesienie skargi o wznowienie w przypadku złożenia skargi kasacyjnej i odwrotnie. Każdy z wymienionych środków przysługuje od prawomocnego rozstrzygnięcia niezależnie, a wybór z którym z nich wystąpić (lub złożyć każdy z nich) należy do strony. Za utrwalone w orzecznictwie uznać należy stanowisko, że nie można traktować wniesienia skargi kasacyjnej w danej sprawie jako okoliczność przerywającą lub zawieszającą termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania w tej sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 maja 2012 r., II CZ 13/12, Lex nr 1243014; z dnia 5 lutego 2010 r., III CZ 67/09, Lex nr 686069; z dnia 16 czerwca 2009 r., V CZ 24/09, OSNC-ZD 2010, nr 2, poz. 46; z dnia 22 marca 2006 r., III CZ 6/06, Lex nr 196601).

Nie jest wreszcie trafny zarzut naruszenia art. 399 § 1 k.p.c. Przepis ten dopuszcza wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem i możliwości skorzystania z tego środka w niniejszym postępowaniu Sąd Apelacyjny co do zasady nie wykluczył. W istocie zresztą uzasadnienie zarzutu nie odnosi się do treści wskazanego przepisu i kwestionuje odmowę uznania podanych przez powódkę okoliczności za wyczerpanie podstaw wznowienia - „w szczególności okoliczności w ramach przesłanki z art. 401 pkt 2 k.p.c.” Do tych ostatnich zaliczono: nieuwzględnienie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego instytutu naukowo - badawczego, pominięcie dowodu z przesłuchania stron, niedostateczne wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, uniemożliwienie zajęcia stanowiska w sprawie, powiadomienie o ostatnim terminie rozprawy wyłącznie pełnomocnika procesowego.

Przy takim ujęciu zarzutu istotne jest podkreślenie, że skarga o wznowienie postępowania stanowi nadzwyczajny środek prawny. Wyjątkowy jego charakter

wyraża się między innymi w ścisłym określeniu podstaw, na których może się opierać. Muszą być one wykładane ściśle.

Zgodnie z art. 410 k.p.c., sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanego terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanka do odrzucenia skargi o wznowienie postępowania zachodzi nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w skardze okoliczności wprawdzie dałyby się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, lecz w rzeczywistości podstawa ta nie występuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, z dnia 5 listopada 2010 r., I CZ 107/10, z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, z dnia 14 czerwca 2012 r., I CZ 44/12, z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CZ 105/13, z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 126/13).

Powódka ostatecznie odwołała się do podstawy z art. 401 pkt 2 k.p.c. Przepis ten zapewnia ochronę stronie, która nie miała zdolności sądowej lub procesowej, nie była należycie reprezentowana bądź została pozbawiona możliwości działania na skutek naruszenia prawa przez sąd lub stronę przeciwną. Okoliczności przytaczane przez skarżącą z natury rzeczy mogły być rozpatrywane jedynie w kategoriach przesłanki pozbawiania możliwości działania. Sąd Najwyższy wielokrotnie jednak zwracał uwagę, że nie może stanowić podstawy wznowienia z powodu nieważności oddalenie wniosków dowodowych strony (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 18 października 2001 r., IV CKN 478/00, LEX nr 52795; z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNC 1975, nr 5, poz. 84 czy postanowienia: z dnia 20 maja 1999 r., II UKN 105/99, OSNP 2000, nr 19, poz. 735; z dnia 21 września 2007 r., V CZ 88/07, Lex nr 486003). Kwestia zatem odmowy przeprowadzenia dowodu z zeznań stron czy dowodu z opinii biegłego, na co wskazywała powódka w skardze, nie uzasadniała podstawy wznowienia z art. 401 pkt 2 k.p.c.

Przyjmuje się również, że strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy znalazła się w sytuacji, która uniemożliwiała, a nie tylko utrudniała lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań (por. postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 112/13, Lex nr 1433607). O nieważności można zatem mówić wówczas, gdy ze względu na uchybienia formalne (np. niezawiadomienie strony o rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku albo rozpoznanie sprawy, wbrew przepisom prawa, na posiedzeniu niejawnym zamiast na rozprawie), strona nie mogła brać i faktycznie nie brała udziału w sprawie. Taka sytuacja nie występuje, gdy - jak w tej sprawie - o terminach posiedzenia zawiadamiany jest profesjonalny pełnomocnik strony, który ma możliwość zgłoszenia twierdzeń faktycznych i wniosków dowodowych oraz dokonywania niezbędnych czynności procesowych. Można dodać, że jeśli skarżąca ustanowiła pełnomocnika procesowego, sąd nie był obowiązany powiadamiać o terminie dodatkowo samej strony (art. 133 § 3 k.p.c.).

Powyższe wskazuje na bezzasadność podstawy wznowienia, o której mowa w art. 401 pkt 2 k.p.c. Argumenty przytaczane przez powódkę nie uzasadniały również innych podstaw skargi (art. 401 pkt 1 k.p.c., art. 401¹ k.p.c., art. 403 § 1 i § 2 k.p.c.). Ich rozważanie w stanie sprawy było tym samym bezprzedmiotowe.

Mając to na uwadze należało na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalić zażalenie.

Wobec braku oświadczenia wymaganego § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 491), oddaleniu podlegał wniosek pełnomocnika powoda o przyznanie wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi w postępowaniu zażaleniowym.